

ע"פ (באר שבע) 40436-07-24 - יעקב דעבול נ' מדינת ישראל

ע"פ (באר-שבע) 40436-07-24 - יעקב דעבול נ' מדינת ישראל מחוזי באר-שבע

ע"פ (באר-שבע) 40436-07-24

יעקב דעבול

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר-שבע

[25.12.2024]

לפני כבוד השופט, סגן הנשיא יואל עדן - אב"ד כבוד השופט אלון אינפלד כבוד השופט עמית כהן
ערעור על הכרעת דין מיום 17.4.23 וגזר דין מיום 4.6.24 של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת ענת חולתא)
בת.פ. 19457-10-21.

ע"י ב"כ עו"ד רובי גלבו

ע"י ב"כ עו"ד הילה אדלמן

פסק דין

השופט עמית כהן:

לפנינו ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופטת ענת חולתא) בת.פ. 19457-10-21.

כתב האישום

1. נגד המערער הוגש כתב אישום בו נטען כי ביום 03.08.20 בסמוך לשעה 09:30, באשקלון ביצע המתלונן עבודות גינון במהלכן השתמש במפוח עלים.

במועד הרלוונטי לכתב האישום שירת הנאשם כסייר בשיטור העירוני בתחנת אשקלון במשטרת ישראל. בשל הרעש שהשמיע מפוח העלים כאשר המתלונן עשה בו שימוש, התקבלה תלונה במוקד המשטרה ולמקום הוזנקה ניידת משטרה, בה נסעו הנאשם ופקח מסייע (להלן: "הפקח"). בהגיעם למקום, הבחינו במתלונן כשהוא מחזיק במפוח עלים. בשלב זה ניגש הנאשם אל המתלונן ושאל אותו מדוע הוא עובד עם מפוח עלים. לאחר דין ודברים בין השניים הודיע הנאשם למתלונן כי הוא מקבל דו"ח בגין השימוש במפוח עלים. בעקבות מתן הדו"ח ובעודו מתרחק מניידת משטרה, סינן המתלונן את המילים 'טפו על העבודה הזאת' או מילים דומות (להלן: "החלק הראשון של האירוע").

הנאשם ששמע את דברי המתלונן, ירד מניידת המשטרה, הלך לעבר המתלונן והכה אותו באשכים באמצעות ברכו. בנוסף, קרב הנאשם את פניו לפניו של המתלונן, והיכה באמצעות מצחו את אפו של המתלונן. כתוצאה מהמכה נגרמה למתלונן חבלה באף (להלן: "החלק השני של האירוע") (להלן, מתחילת החלק הראשון של האירוע ועד תום החלק שני של האירוע: "האירוע").

נוכח האמור, הואשם המערער בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית, עבירה על סעיף 380 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977.

הרשעת המערער

2. בהכרעת דין מיום 17.04.23 ולאחר שניהל את משפטו, הורשע המערער בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממשית, עבירה על סעיף 380 לחוק העונשין.

3. במהלך המשפט העידו העדים הבאים: המתלונן - מר פארס נבארי (עת/1); חוקר משטרה - אלכסיי גורדייב (עת/3); מעסיק המתלונן - מרדכי נגר (עת/4) (להלן: "המעסיק"); חוקר מח"ש - סלומון סבהט (עת/6); הפקח - ניסן פאקרי (עת/2); והמערער.

כחלק מהמוצגים, הוצג דיסק ממצלמת הגוף של המערער (ת/5) (להלן: "הסרטון"), ממנו עולה שהחלק הראשון של האירוע תועד במצלמה, אולם בטרם תחילת החלק שהשני של האירוע, כיבה המערער את מצלמת הגוף, כך שהחלק השני של האירוע אינו מתועד.

4. לאחר שבחן את הראיות וטענות הצדדים, קבע בית משפט קמא כי לא נותר ספק סביר בדבר אשמתו של המערער, בהתבסס על הקביעות הבאות:

4.1. בית משפט קמא נתן אמון בעדות המתלונן וקבע: "עדות המתלונן נמסרה בגילוי לב בכנות ובאותנטיות ולא נמצאו אי התאמות בעדותו או ביחס לראיות רלוונטיות אחרות. המתלונן מראש לא היה מעוניין בהגשת התלונה, גם לא בשיתוף פעולה בחקירה וניכר שהיה מעדיף גם לא להעיד בבית המשפט. עם זאת, עמד על אמיתות התוכן ומסר את הדברים כפי שראה וחווה אותם. גם כשהסביר לחוקר מח"ש שהוא לא מעוניין בקשר עם החקירה או להתעסק עם המשטרה, לא חזר בו מתלונתו ומסר שהותקף. לא מצאתי, כי בהתנהלות המתלונן אינדיקציה לחוסר מהימנות התלונה. מצאתי, כי היא אינדיקציה לאי רצון להפליל הפללת שווא את הנאשם או להרע לו או לפרנסתו וכי התנהלותו מבטאת פאסיביות והימנעות, לא בלתי צפויה, מהיתקלות עם המשטרה ו'הסתבכות' נוספת." (סעיף 13 להכרעת הדין).

נקבע שעדות המתלונן נתמכת לפחות בשתי ראיות מרכזיות ומשמעותיות:

הראשונה - חבלה שתועדה על פניו של המתלונן (להלן: "החבלה") סמוך לאחר האירוע (מוצג ת/1). בית משפט קבא קבע שהחבלה אירעה במהלך האירוע, בהתבסס על כך שבתיעוד מצלמת הגוף של המערער (ת/5) נראה בבירור שהחבלה לא קיימת בתחילת האירוע, והמעסיק, אשר הגיע למקום תוך 10 - 15 דקות לאחר תום האירוע, הבחין בחבלה והעיד שבבוקר, כאשר הביא את המתלונן למקום, הוא לא היה חבול. מכך הסיק בית משפט קמא: "מכאן נשללה האפשרות שמדובר בחבלה ישנה וקיימת תמיכה משמעותית מאד ואובייקטיבית לתלונה שהחבלה נגרמה על ידי הנאשם, ואין הסבר חלופי מתקבל על הדעת." (סעיף 14 להכרעת הדין).

השנייה - עדותו של המעסיק. המעסיק שמע את תלונת המתלונן מספר דקות לאחר תום האירוע. המעסיק הגיע למקום לאסוף את המתלונן, שמע ממנו את הדברים, לקח אותו למסירת תלונה במשטרה ובדרך, המעסיק והמתלונן נתקלו בניידת והמתלונן הצביע על המערער כשוטר שתקף אותו. השוטר והפקח מאשרים את דבר המפגש וכי במפגש הזה נטען כלפי המערער שהוא תקף את המתלונן.

בית משפט קמא התייחס לטענת ההגנה שדברי המערער באותו השלב, כי "הכל מצולם", מלמדים על כך שהמערער לא חשש מגילוי האמת ודחה טענה זו, מאחר שהמערער ידע היטב שהחלק השני של האירוע לא תועד במצלמת הגוף שלו. נוסף על כך, המעסיק העיד על סערת הנפש ומצבו הרגשי של המתלונן כאשר פגש אותו והעיד שמדובר בתגובה חריגה אצל המתלונן והתנהגות שאינה אופיינית לו.

4.2. לעומת זאת, בית משפט קמא מצא שעדותו של המערער לא הייתה מהימנה. הסרטון אינו תומך בטענת המערער שהמתלונן התלהם וקילל, אלא להיפך - המתלונן נראה שקט ורגוע, מדבר בנימוס ובשקט, מתלווה אל המערער ומוסר את פרטיו. לעומת זאת, המערער אשר העיד שהוא נוהג לכבד אזרחים עמם הוא בא במגע, מפגין קוצר רוח וחוסר סבלנות.

גם טענת המערער שירד מהניידת בתחילת החלק השני של האירוע כדי להבהיר למתלונן שהדוח יירשם עליו, אינה מתיישבת עם הסרטון, לפיו המערער אומר זאת למתלונן במפורש בחלק הראשון של האירוע.

עוד נקבע כי האופן בו המערער תיאר את האירוע באמרתו במשטרה (ת/2) אינו תואם את המתועד בסרטון ואת עדותו בבית המשפט, שהותאמה לנצפה בסרטון.

בעדותו בבית המשפט, המערער חילק את האירוע לשני חלקים מובחנים. החלק הראשון של האירוע שהסתיים כשהמערער נכנס לניידת ולכן גם עצר את מצלמת הגוף והחלק השני שהצדיק את עצירת הניידת וירידה ממנה כדי לנזוף במתלונן. בית משפט קמא התרשם כי מדובר בתיאור שונה, שנועד לצמצם את הפער שבין תיאור המערער את התנהגות המתלונן לבין מה שנצפה בפועל בסרטון.

בית משפט קמא התקשה לקבל את טענת המערער שכיבה את מצלמת הגוף כשנכנס לניידת משום שהאירוע מבחינתו הסתיים וכי מדובר בטעות לא מכוונת שלא הדליק שוב את המצלמה כשירד מהניידת בפעם השנייה. צפייה בסרטון מלמדת שהמערער יושב בתוך הניידת שניות ארוכות בעוד המצלמה עדיין פועלת והוא ממשיך בשיח עם המתלונן בעודו ישוב בניידת. המערער כיבה את המצלמה תוך כדי שהמתלונן מדבר איתו, והניידת מתחילה בנסיעה תוך כדי שיחה, שאינה שיחה מתלהמת כלל.

גם דוח הפעולה של המערער (ת/4), שנכתב ביום האירוע, המתאר רצף אחד בלבד, אינו מתיישב עם הנצפה והנשמע בסרטון. פער זה מותיר רושם בדבר רצונו של המערער להעצים את התנהגותו הלא ראויה של המתלונן ולהציג אותו כתוקפן יותר, מעליב יותר ומתלהם יותר ממה שהיה בפועל. זאת, להצדקת התנהגותו בכך שעצר את הניידת לאחר שלדבריו האירוע הסתיים, יצא אל המתלונן ויזם עימו מגע ועימות. למה שהמערער הגדיר כטעות תמימה באי הפעלת המצלמה, מצטרפת גם בחירת המערער בכתיבת דו"ח פעולה לא מדויק והשמטת הפעם השנייה מהתיעוד.

בית משפט קמא הוסיף וקבע שהמערער, שידע בעת כתיבת הדוח שהחלק השני לא מתועד במצלמת הגוף, היה מחויב בשלב זה אף ביתר דיוק ופירוט ולא בהשמטת האירוע. שוטר יסודי ומקצועי גם היה טורח לציין את דבר כיבוי המצלמה עובר לחלק השני ואת העובדה שחלק זה אינו מתועד.

אי הדיוקים הרשימו את בית משפט קמא כלא תמימים והסברי המערער בבית המשפט לגבי אי הדיוקים הותירו תחושת אי נוחות רבה שכרסמה במהימנות גרסת המערער ותמכה בעדות המתלונן.

5. נוכח האמור, הרשיע בית משפט קמא את המערער במיחוס לו בכתב האישום.

6. בית משפט קמא פירט את חומרת מעשיו של המערער, אשר בהיותו שוטר תקף את המתלונן, אזרח, בשתי מכות ממוקדות, אחת כוונה למפשעתו באמצעות ברכו של המערער והשנייה כוונה לפניו של המתלונן, באמצעות נגיחה. המכה השנייה גרמה לחבלה - פצע פתוח על גשר אפו של המתלונן.
7. הוגש תסקיר שירות מבחן בעניינו של המערער, בו התרשם שירות המבחן שהמערער מתקשה לבחון את חלקו באירוע וכן את הגבולות המטושטשים שלעיתים מאפיינים את תפקידו, וכי לאור זאת, בצירוף אי נטילת האחריות, לא ניתן לשלול מסוכנות עתידית ושירות המבחן התרשם מקיומה של נזקקות טיפולית בתחום האלימות, אך המערער שלל זאת. בנסיבות אלה, שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית וגם לא המליץ על ביטול הרשעה. נוכח מאפייניו הנורמטיביים של המערער שירות המבחן ממליץ להטיל על המערער עונש צופה פני עתיד ומציב גבולות וכן פיצוי לנפגע העבירה.
8. ביחס לערכים המוגנים, קבע בית משפט קמא שבמעשיו פגע המערער בזכותו של המתלונן לכבוד, לשלמות גופו ולתחושת הביטחון שלו. כאשר מדובר באירוע שמשותפים בו אזרח ושוטר הפגיעה בערכים המוגנים עקב מעשה אלימות, היא פגיעה יתרה. מעבר לפגיעה במתלונן, מדובר באירוע שפוגע גם בערכים מוגנים כלליים. מעשי אלימות המבוצעים על ידי שוטרים כלפי אזרחים במרחב הציבורי, פוגעים באמון הציבור כולו במשטרה.
9. בית משפט קמא דחה את עתירת המערער לביטול הרשעתו, משום שנסיבות האירוע ומידת הפגיעה בערכים המוגנים, אינם מאפשרים זאת. יש צורך בהרתעת המערער ובהצבת גבול ברור להתנהגותו, בדרך של ענישה צופה פני עתיד, דבר שאינו אפשרי אם תבוטל הרשעה. נקבע שהמערער אינו מקבל אחריות על האירוע, אינו רואה פסול בתפקודו, אינו אמפתי לנזק שגרם למתלונן ושולל נזקקות טיפולית. בנסיבות תיק זה, בבחינת האינטרס הציבורי, לא ניתן בהכרח לקבוע מראש שהחלטה אפשרית עתידית של סיום שירות המערער במשטרה היא תוצאה שלילית, ויש להשאיר את ההחלטה למעסיק הרלוונטי.
- נוכח האמור ובזיקה לקריטריונים המאפשרים באופן חריג לבטל הרשעה, נקבע שאין לבטל את הרשעתו של המערער.
10. לאחר שבחן פסיקה רלוונטית, קבע בית משפט קמא שמתחם העונש ההולם מתחיל בשני חודשי מאסר, הניתנים לריצוי בעבודות שירות, ועד 10 חודשי מאסר, וענישה נלווית.

11. בבואו לקבוע את העונש המתאים בגדרי המתחם, הביא בית משפט קמא בחשבון נסיבות מקלות, בהן היעדר עבר פלילי, שירות במשטרה שנים רבות ללא תיקים נוספים ואת חלוף הזמן מעת האירוע, בו לא נפתחו למערער תיקים נוספים. בית משפט קמא התרשם ממכתבי ההמלצה והערכה הרבים שהוגשו כחלק מהטיעונים לעונש. כמו כן הביא בית משפט קמא במסגרת שיקוליו שקיים סיכוי שפרנסתו של המערער תיפגע כתוצאה מהרשעתו ומהטלת העונש עליו. מצד שני הביא בית משפט קמא בחשבון שלא ניתן לזקוף לזכות המערער הבעת חרטה, נטילת אחריות או תיקון או הזדהות עם הקורבן, וכי עמדותיו של המערער ביחס למעשיו מלמדים על הצורך בהרתעה אישית. כמו כן, יש לתת משקל לשיקול של הרתעת הרבים.

12. נוכח האמור, גזר בית משפט קמא על המערער ארבעה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות, שלושה חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים, שלא יעבור עבירת אלימות, ופיצוי למתלונן בסך 4,000 ש"ח. עיקר טענות הצדדים

13. עיקר טענות המערער בערעור על הכרעת הדין

הכרעת הדין מבוססת על גרסת המתלונן והמעסיק, אשר לא היה נוכח באירוע, בעוד שלעומתה עומדת גרסת המערער הנתמכת באופן מלא בגרסת הפקח, שהיה נוכח במקום בזמן האירוע. חרף נוכחות עד מרכזי, בית משפט קמא לא נתן בהכרעת דינו שום התייחסות למהימנות עדות זו ולא נתן שום נימוק מדוע הוא התעלם מעד חשוב זה. שגה בית משפט קמא עת הרשיע על סמך עדות יחידה, אשר מחייבת זהירות יתרה, בעוד מולה ניצבת עדות עד ראייה, איש חוק, אשר מסר עדות קוהרנטית וברורה התומכת בעדות המערער. עדות הפקח מקימה לפחות ספק סביר באשמתו של המערער.

שגה בית משפט קמא כאשר לא ייחס משקל לסירובו של המתלונן לשתף פעולה עם החקירה והתחמק מעימות עם המערער והפקח.

שגה בית משפט קמא כשנתן אמון בעדותו של המתלונן ושלא נתן משקל לסירוב המתלונן לעימות. המערער טוען נגד הקביעות העובדתיות שקבע בית משפט קמא וניתוח התנהלות ועדות המתלונן.

המערער טוען נגד קביעת בית משפט קמא שעדותו של המערער לא הייתה מהימנה ומסביר מדוע סגר את מצלמת הגוף בסוף החלק הראשון של האירוע (אם כי, אינו מסביר מדוע לא הפעיל את מצלמת הגוף בתחילת החלק השני של האירוע).

לסיכום טוען המערער:

א. לכל הפחות קיים ספק סביר באשמתו.

ב. הרשעת המערער מבוססת על ממצאי מהימנות המתלונן שסירב לשתף פעולה בחקירה וגרסתו סותרת עדות עד ראייה. ג. שגה בית משפט קמא כשקבע שאי שיתוף הפעולה של המתלונן מעיד על אי רצון להפליל את המערער במקום לקבוע שהדבר מכרסם במהימנות המתלונן.

ד. התעלמות בית משפט קמא מעדות הפקח אינה ברורה ופוגעת בהגנת המערער.

ה. שגה בית משפט קמא כאשר קבע כי נתון חדש הוא חלוקת האירוע לשני חלקים, והסיק מכך פגיעה במהימנות המערער.

ו. שגה בית משפט קמא כאשר קבע כי הפסקת פעולת מצלמת הגוף בשלב של תחילת הנסיעה אינה תמימה.

14. עיקר טענות המערער בערעור על גזר הדין לחילופין מערער המערער על גזר הדין וטוען כי בית משפט קמא קבע מתחם החורג לחומרא ואינו עולה עם מתחם העונש ההולם, וכי שגה בית משפט קמא בענישה בתוך המתחם. לחילופי חילופין טוען המערער שבנסיבותיו יש להסתפק בענישה צופה פני עתיד, משיקולי שיקום.
15. עיקר טענות המשיבה בית משפט קמא ראה וניתח את הראיות שהוצגו בפניו ובעיקר את עדותו של המתלונן. התנהלות המערער כפי שניתח בית משפט קמא ועובדות נוספות שלא צוינו בהכרעת הדין, מלמדות על מהימנותו של המתלונן. חוסר מהימנותו של המערער, כפי שקבע בית משפט קמא, עולה מדוח הפעולה, עדותו בבית המשפט, סתירות והסברים בלתי סבירים. קביעות המהימנות שקבע בית משפט קמא מספיקות, גם אם לא התייחס לעדות הפקח. דיון והכרעה
16. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים ועיינתי בחומר הרלוונטי, אציע לחברי לדחות את הערעור על שני חלקיו.
17. לעניין הכרעת הדין מנומקת היטב ומבוססת על הכרעות עובדתיות והתרשמות בית משפט קמא מהעדים שהופיעו בפניו. בית משפט קמא נתן אמון בעדותו של המתלונן אותה מצא מהימנה, ומצא תמיכה לעדותו בעובדה שהחבלה נגרמה במהלך האירוע ועדות המעסיק על מצבו הרגשי סמוך לתום האירוע, לעומת זאת, בית משפט קמא לא נתן אמון בעדות המערער וקבע שעדותו אינה מהימנה. טענות המערער מתייחסות לממצאי עובדה ומהימנות, אשר אין זו דרכה של ערכאת הערעור להתערב בהם, לאחר שהערכאה הדיונית שמעה את העדים והתרשמה באופן ישיר מהעדויות ומהשתלבותן במארג הראייתי. לעניין עדותו של הפקח - בית משפט קמא פירט את עדותו של הפקח וכי לטענתו היה צמוד למערער במשך כל זמן האירוע. בית משפט קמא היה מודע לעדותו של הפקח והתייחס בהרחבה לעדותו (סעיף 8 להכרעת הדין), ואף הפנה לעדותו של הפקח שתיאר את המתלונן כ"מקלל ומתלהם", דבר הסותר את הממצאים העובדתיים אשר נקבעו על ידי בית המשפט.

בית משפט קמא קבע מעבר לספק סביר שהמערער תקף את המתלונן, דבר אשר אינו מתיישב עם עדותו של הפקח, לפיה לא הייתה אלימות וכי הוא היה בקשר עין עם המערער כל זמן האירוע. מכך ניתן ללמוד שבית משפט קמא, אשר היה מודע לתוכן עדותו של הפקח, לא קיבל אותה וקבע ממצאים עובדתיים הסותרים אותה. אין חובה להתייחס בהכרעת הדין לכל עדות המוצגת במהלך המשפט ולקבוע ממצאי מהימנות ביחס לכל אחד מהעדים, ובלבד שבית המשפט היה מודע לעדות ואם יש בה כדי להשפיע על הכרעת הדין. בית משפט קמא היה מודע לעדותו של הפקח וקבע ממצאים עובדתיים סותרים, לפיהם המערער תקף את המתלונן, תוך שהעדיף את עדות המתלונן והראיות אשר תמכו בה, על פני עדותו של המערער, אותה מצא לא מהימנה, ועדותו של הפקח. עדות המערער נשללה במפורש, תוך התייחסות לראיות השונות, לרבות ממצאי מהימנות. בית משפט קמא קבע ממצאים עובדתיים שיש בהם כדי לדחות את עדות הפקח, מבלי התייחסות מפורשת לנימוקים לדחיית עדות הפקח, אך הממצאים העובדתיים, שכאמור סותרים את עדות הפקח, נקבעו על יסוד מכלול הראיות התומכות בגרסת המתלונן. לסיכום, מאחר שהכרעת הדין מבוססת היטב על הראיות אשר הוצגו בפני בית משפט קמא, אשר היה מודע לכל הראיות שהוצגו לו, לרבות עדות הפקח, הגעתי למסקנה שאין מקום להתערב בה.

18. לעניין גזר הדין

לאחר עיון בטענות הצדדים, מסקנתי היא שיש לדחות את הערעור גם על גזר הדין. המערער, שוטר בתפקידו, נקט באלימות כלפי אזרח, בשתי מכות, אחת, באמצעות ברכו, כוונה למפשעתו של המתלונן, והשנייה כוונה לפניו של המתלונן, באמצעות נגיחה. המכה השנייה גרמה לחבלה - פצע פתוח על גשר אפו של המתלונן. המערער לא הפנים את חומרת מעשיו ואינו מקבל אחריות עליהם. נוכח עמדתו של המערער, העריך שירות המבחן בתסקיר שהוגש בעניינו של המערער כי: "בשקלול הנתונים לא ניתן לשלול סיכון לביצוע עבירות נוספות. אנו התרשמנו מנזקקות טיפולית בעיינו. כאמור, יעקב מכחיש כל מעשה אלימות כלפי המתלונן בפרט ובחיייו בכלל ושלל בפנינו מראש נזקקות טיפולית בתחום האלימות." ולכן המליץ שירות המבחן:

לאור המתואר, לאור מאפייני אישיותו, הערכת הסיכון המתוארת, אי הכרתו בחלקיו האלימים המתוארים במקרה העבירה, חומרת העבירה ושלילתו נזקקות טיפולית כלשהי בפנינו, אין בידינו לבוא בהמלצה טיפולית בעניינו. לצד זאת, נמליץ לכבוד בית המשפט לקחת בשיקולי הענישה את מאפייניו הנורמטיביים והעדר עברו הפלילי ולהטיל עליו עונש צופה פני עתיד ומציב גבולות למעשיו.

... באשר לשאלת אי ההרשעה, לאור המתואר לעיל, אין בידינו לבוא בהמלצה שלא להרשיעו בדין."

אני מסכים עם בית משפט קמא שבנסיבות העניין אין מקום לבטל את ההרשעה וכי אופי העבירה, על רקע נסיבות המקרה, אינו מאפשר לבטל את ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי ביתר שיקולי הענישה. עבירת אלימות של שוטר כלפי אזרח היא בדרגת חומרה גבוהה, ומאחר שהמערער אינו מקבל אחריות על מעשיו ונוכח הערכת הסיכון של שירות המבחן, אין מקום להפעיל את החריג של אי הרשעה, אלא יש להרשיע את המערער ולהשאיר למעסיק את שיקול הדעת אם להעסיק את המערער על רקע הרשעתו והתנהלותו.

אינני סבור שיש מקום להתערב במתחם העונש שקבע בית משפט קמא, וקביעת העונש ברף הנמוך של המתחם, אך לא בתחתית המתחם ממש, בשים לב לאי קבלת אחריות על ידי המערער ולצורך בהרתעת המערער והרבים, אף הוא נכון. המערער מבקש לחרוג לקולא מהמתחם שנקבע, אך אין לכך מקום בשים לב לכך שהמערער לא עבר הליכי שיקום ויותר מכך, הוא שולל נזקקות טיפולית ואינו מקבל אחריות. 19. נוכח האמור, אציע לחברי לדחות את הערעור על שני חלקיו.

עמית כהן, שופט

השופט אלון אינפלד:

אני מצטרף לעיקר דברי חברי השופט עמית כהן, ולעיקר הניתוח של הסוגיות שבערעור, אולם אני נאלץ לחלוק עליו בנקודה אחת, ודי בנקודה זו כדי להגיע לתוצאה שונה. נוכח ההנמקה המפורטת של חברי, על רקע הכרעת הדין המפורטת של בית משפט קמא, אוכל להרשות לעצמי לקצר בדברים, ולהגיע במהרה לנקודת המחלוקת. אקדים ואדגיש, אני מסכים שהראיות כפי שנתחו בבית משפט קמא יכולות להביא להרשעה וכפי הנראה צריכות להביא להרשעת הנאשם, שכן הראיות נגדו טובות ומשכנעות וגרסת הנאשם אינה משכנעת, לשון המעטה, כפי שפירט בהרחבה בית משפט קמא, וכפי שהסביר חברי. אף לטעמי יש לדחות את רוב רובן של טענות הערעור, נוכח ההנמקה המשכנעת של בית משפט קמא, הן ביחס להרשעה והן ביחד לעונש הראוי למעשה החמור בו הורשע המערער. יחד עם זאת, אני סבור שיש ממש באחת מטענות הערעור, אשר לטעמי די בה כדי לחייב התערבות. בית משפט השלום הרשיע על יסוד ראיות התביעה ודחה את התזה של ההגנה. בין השאר, בית המשפט פירט, בשלב תיאור הראיות (סעיף 8 להכרעת הדין), את עדותו של ע"ת 2, הפקח, השוטר העירוני שהיה עם המערער. בהכרעתו העובדתית קבע בית המשפט עובדות העומדות בניגוד לעדותו של עד זה. אולם, כפי שציין חברי השופט ע' כהן, בית המשפט לא קבע כל ממצאים ביחס לעדותו של עד זה, ולא הסביר מדוע המסקנה בדבר ההרשעה מתחייבת, על אף דברי העד. ודוק, אמנם מדובר במי שהיה רשום בכתב האישום כעד תביעה, אך המדינה ויתרה על עדותו, והוא הובא לעדות לבקשת ההגנה. מבחינה מהותית, מבחינת תוכן עדותו, מדובר למעשה בעד הגנה. שכן, העד העיד קונקרטי בשתי נקודות מהותיות בניגוד לגרסת המתלונן, והעובדות שטען העד אינן מתיישבות עם מסקנתו של בית משפט קמא. האחת, בתיאור התנהגות המתלונן כמי ש"מקלל ומתלהם" (בחקירה הראשית). השנייה, שלילה חד משמעית של טענת המתלונן אודות אלימות הנאשם כלפיו (ראו עמ' 39 - 40 לפרוטוקול).

כפי שהסביר חברי, בית המשפט הרשיע בניגוד לראיה זו. עיון בראיות ובהכרעת הדין מלמד שהיה לבית משפט השלום בסיס ראייתי רחב המאפשר, וכנראה מחייב, להגיע למסקנות בניגוד לעדותו של העד. אולם, בית המשפט לא הסביר מדוע מסקנתו המרשיעה מתחייבת, למרות העדות המזכה. כך, בית המשפט לא הסביר אם מסקנתו המרשיעה נובעת מכך שאינו מאמין לגרסתו של עד זה; אם לדעת בית המשפט העד שגה בזיכרונו; או שמא סבור בית המשפט שבזמן אמת העד לא קלט את כל המתרחש, ואף כי נדמה היה לעד שראה את כל האירוע מסתבר שלא ראה את האלימות. אני מסכים עם חברי שבכתיבת פסק דין על בית המשפט להתמקד בראיות בעלות משקל, המשליכות על התוצאה. לעיתים אף נכון "לחסוך" מילים קשות על עד בעייתי, שאינו צד, אם הדבר אינו נדרש להכרעה. משמע, אין חובה להתייחס לעדותו של כל עד ועד במשפט, ואין חובה להכריע במפורש בשאלת אמינותו ומהימנותו של כל עד ועד. אולם, כלל זה נכון בהתייחס לעדים צדדיים יחסית, או כאשר המסקנה ביחס לדברי העד מובנת מעיקרו של פסק הדין. אולם, כאשר מדובר בראיה מזכה חדה, אשר יש לה פוטנציאל תיאורטי לעורר ספק למרות הראיות המרשיעות כבדות המשקל, שומה על בית המשפט המחליט להרשיע להתייחס במפורש לראיה המזכה, ולהסביר מדוע אין בה כדי לעורר ספק. עדות השוטר העירוני היא ראיה מזכה. ראיה מזכה אשר לה פוטנציאל מכריע, שכן מדובר בעדות ראייה של מי שנכח במקום בזמן אמת. משמע, די בספק בדבר אמינותו ומהימנותו כדי לחייב זיכוי מחמת הספק. אמנם בית המשפט בוודאי היה מודע לעדות בעת כתיבת גופה של הכרעת הדין. שכן, כאמור, דבריו סוכמו בעת סיכום הראיות במשפט (סעיף 8 להכרעת הדין). אולם, בשלב שקילת הראיות, בפרק "דין והכרעה" לקראת סוף הכרעת הדין, נשמטה ההתייחסות לעדות זו. בהעדר הנמקה מפורשת של בית המשפט לשלילת המסקנות מעדות העד, אין ערכאת הערעור יכולה לבחון את הגיונם של דברים. יתרה מכך, בדרך הילוכה של הכרעת הדין, לאחר מתן משקל מרבי לפרשת התביעה, פונה בית המשפט לדון במשקל ראיות ההגנה במילים אלה "אל מול עדות המתלונן והראיות התומכות, לא היה בעדות הנאשם כדי להסביר קשיים העולים מגרסתו" (סעיף 15 להכרעת הדין). בית המשפט ממשיך ובוחן את ראיות התביעה אל מול "גרסת הנאשם", תוך שלילת גרסתו פעם אחר פעם נוכח ראיות התביעה, אך ללא התייחסות מפורשת לעדות השוטר העירוני. ויובהר, למרות שכל הנימוקים לשלילת גרסתו של הנאשם טובים גם לשלילת גרסתו של המפקח, לא נאמר דבר מפורש אחד על משמעות עדות המפקח או משקלה. לכן, לטעמי, מכרסם ספק. ספק שהוא אמנם רחוק למדי אך לא לגמרי מופרך. לא ספק באשמה, אלא ספק שמא, למרות סקירת הדברים בשלב הראשון של פסק הדין, בעת הגיעו לשלב שקילת הראיות, בית משפט קמא לא נתן דעתו לעדות המזכה. נוכח ספק זה, לטעמי, הכרעת הדין כניסוחה הנוכחי אינה יכולה לעמוד. הסעד המוצע הקושי האמור בהכרעת הדין אינו מוליק לפתרון פשוט וברור. נוכח משקלן הרב של ראיות התביעה, ונוכח ממצאי המהימנות הברורים ביחס לגרסת הנאשם, ברי שלא יעלה על הדעת לקבל את הערעור באופן מלא על ידי זיכוי הנאשם מחמת הספק.

אף לא נכון יהיה להחזיר המשפט לשמיעה מחדש לפני שופט אחר, מכמה טעמים. ראשית, לא נראה שיש קושי אמתי בתוצאת המשפט, אלא שגיאה בניסוח הכרעת הדין בלבד. כל שנדרש הוא לוודא, מחמת ספק רחוק, כי מדובר אכן בשגיאה ברישום הכרעת הדין ולא שגיאה בתוצאה עצמה. המחיר של שמיעת המשפט מחדש הוא רב, הן בעיניו הדין לנאשם, הן עלות הכלכלית לציבור והן, למעשה בעיקר, עבור המתלונן. מעיון בתיק בית משפט קמא, ניכר שהמתלונן כלל לא רצה להתלונן ולא רצה להעיד, וכי ההליך התנהל מחמת העניין הציבורי הרב למיצוי האישום, כמוסבר בגזר הדין, ולא עקב רצונו של המתלונן. למעשה, בסך הכול נדרשת הבהרה. הבהרה, שיכולה וצריכה לבוא מפי המותב שכבר שמע את העדים ושקל את כל הראיות, ואין הצורך הזה מצדיק להטיל משפט ראיות נוסף על הערכאה הראשונה הכורעת תחת עומסיה גם כך.

לו תישמע דעתי, נעשה שימוש בסמכותנו לפי סעיף 213(1) לחוק סדר הדין הפלילי "להחזיר את המשפט עם הוראות לערכאה הקודמת". זאת, מבלי לבטל מראש את הכרעת הדין או את גזר הדין, אך תוך הסמכת בית משפט קמא לעשות כן.

לטעמי, כשם שבית המשפט שלערעור מוסמך "לבטל" את פסק הדין של ערכאת הדין "וליתן אחר במקומו" (שם), או "להורות לערכאה הקודמת לגבות ראיות שירה" (סעיף 211), כך רשאי בית המשפט שלערעור להורות לערכאת הדין לבחון עוד נקודה שאינה על דרך של שמיעת ראיה נוספת או להשלים את מלאכתו בדרך אחרת. אגב כך, רשאית ערכאת הערעור להסמיך את ערכאת הדין לבטל בעצמה את הכרעת הדין שנתנה, אם הדבר מתחייב מהבירור המחודש. פעולה כזו של ערכאת הדין, תהיה מכוח סמכותה של ערכאת הערעור, נוכח הוראותיה.

בעייננו, ההוראות לבית משפט קמא תהיינה ליתן נמקה משלימה להכרעת הדין, ולהתייחס בהשלמה זו למשמעות עדותו של ע"ת 2 הפקח השיטור העירוני, שעיקרי דבריו הובאו בסעיף 8 להכרעת הדין, ולמשקל עדות זו.

בהנחה המסתברת שבית משפט קמא בהשלמת ההנמקה, ישאיר את מסקנתו המרשיעה על כנה, למרות דבריו המזכים של העד - רשאי יהיה הסנגור להשלים את נימוקי ערעורו בכתב תוך 45 יום, וכך או כך ייקבע דיון משלים בערעור זה, בטווח של כחודשיים מיום מתן ההשלמה.

אולם, אם לאחר שקילה, יגיע בית משפט קמא למסקנה כי שגה בהכרעת הדין המקורית, ונכון לזכות את המערער, יורה על כך בהכרעת דין חלופית וינמק. במצב דברים זה, תיק ערעור זה ייסגר, אך תעמוד למדינה האפשרות להגיש ערעור מצדה, לפי הכללים הרגילים.

לסיכום, אציע לחברי להחזיר התיק לבית משפט קמא עם הוראות, מבלי לבטל את פסק הדין, כאמור.

אלון אינפלד, שופט

סגן הנשיא השופט יואל עדן - אב"ד:

עיינתי בחוות דעת חברי, ומצטרף אני לחוות דעתו של כב' השופט עמית כהן על נימוקיה ומסקנתה לדחיית הערעור. הגם שנימוקי חברי כב' השופט אלון אינפלד כבדי משקל הם, שונה דעתי מהטעם המרכזי והוא, כי בנימוקי בית משפט קמא, הגם שאין התייחסות ישירה לעד תביעה 2, יש התייחסות מפורטת לשאלות העובדתיות אשר אליהן התייחסו העדים, לרבות עד זה.

משדוחה בית משפט קמא, בהתייחסות מפורטת ומנומקת את הטענות העובדתיות אשר מועלות על ידי עד זה, הרי שלא נותר, לטעמי, ספק המכרסם בתוצאה.

יואל עדן, סגן נשיא, שופט

אב"ד

אשר על כן, בדעת רוב, הערעור נדחה.

המערער יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 26.1.25 שעה 8:00 בפני הממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, כ"ד כסלו תשפ"ה, 25 דצמבר 2024, במעמד הצדדים.

עמית כהן, שופט

אלון אינפלד, שופט

יואל עדן, שופט, סגן הנשיא